…en we gezien. Maar
…tatieve vakken op
…n voor subsidie aan
…n. Ook uit den nu
…r duidelijk worden,
…lijk is, dat in het
…sen meetellen, ge-
…die voor de Bijbel-
… dus niet voor al-
…nu meteen een einde

G. MEIMA.

…ERIKA

…1" tot „Barthiaansch-

…k den vorigen keer
… zijn redevoeringen
…n herfst, dat Dr
…I geopperd, dat zij
…aden schrijven. Dr
…Dr Geerhardus Vos,
…ie" te Princeton, en
… een Gereformeerd-
…zinnige dogmatiek
…land niet dat zulke
…ne landje daar de
…ficht.
… opgelost. Dr Mac-
…lijk Gereformeerd.
…ormeerd". En hoe
…staan, wordt weer
…nooit al te letterlijk
…j was vroeger Ar-
…raditioneel en offi-
…Mackenzie Gerefor-
…n u r l i j k gesproken
…zins anders, maar
…rmeerd.
…ckenzie eenige arti-
…eligion and Ethics"
…Free Will", „Liber-
…", „Synergism" en
…rulke onderwerpen
…minianisme en Cal-
…n.
…gism" loochent Dr
…iezing, en leert de
…gt: „The synergis
… which made Him
… obstacle to salva-
…rovision only for
…st was right" (Vol

… Wil" bestrijdt hij
…Calvinistisch stand-
…ute onveranderlijk-
…den, zegt Dr Mac-
…ischen verantwoor-
…eten dan ook niet
…ginnen om zoo des
… te verklaren. We
…ervinding beginnen
… Gods onverander-
…enen. Ik geef hier
…d's sovereignty be
… as we require? It
…e asserted without
…life becomes unin-
…us against specu-
…eveal Himself. We
… has revealed Him-
…ust be approached
… of Augustinianism
…art from a know-
…ove experience, de
…ernal decrees, and
…ce. We must start
… doing so, the pro-
…oluteness in grace
…p. 126).
… Mackenzie, in het
…niet maar s c h i j n-
…. Hoe zoekt hij zelf
…sen? Door het toe-
…at ik zijn woorden
…need not be afraid
… there is so much
…ch cruelty and evil
… even 'chance' if it
…n. That this could
…erous gift of free
…But so imperative
…ven this dangerous
… p. 907). Door het
…ke logica, of liever
… logica, wilde Dr
…rijdigheden van het
…n artikelen schreef.
…rde voor het Bar-

…zie een boek. De
…ica waarmee hij in

zijn artikelen nog worstelde, zijn nu, zoo het schijnt, voor zijn denken opgelost. Dat heeft de „paradox" gedaan. Zijn boek draagt den titel: „Christianity — The Paradox of God". Heeft niet de groote Kant zelf ons geleerd, dat wij in tegenstrijdigheden moeten denken? „The philosophy of Immanuel Kant gave the prestige of that great thinker's name to the i n e v i t a b l e n e s s o f p a r a d o x o r a n t i n o m y i n a l l o u r t h i n k i n g". (p. 80). Heeft niet Kierkegaard ons geleerd, dat de paradox in het middelpunt van ons leven moet staan? „Paradox is not a concession but a category". „Kierkegaard is as subtle in his insight into the paradoxical nature of man as Pascal, and as felicitous in his expression" (p. 210). W e k u n n e n d u s h e t w e r k e l i j k t e g e n s t r i j d i g e t o c h g e l o o v e n. Kierkegaard heeft Dr Mackenzie geholpen om g e m a k k e l i j k e r Gereformeerd te zijn. Hij laboreert nu niet meer aan de kwaal van logische tegenstrijdigheden. Het Calvinisme is nu gloeiend waar: of liever hij hangt het Calvinisme nu vuriglijk aan. Dr Mackenzie sprak na de verschijning van zijn boek op een van de algemeene synodes over de glorie van het Calvinisme.

Natuurlijk is het tegenovergestelde van het Calvinisme ook waar. De waarheid is dan ook geen bezit. Men kan de waarheid niet in systeem beleggen. We meenden ons voorheen zoo zeker te het bezit van God. Nu echter zijn we onzeker maar in onze onzekerheid ontvangen we God. Wij zijn zeker van God, niet in het bezit maar in de paradox. „We thought we had domesticated and sociologized Him, ethicised and rationalized Him, until we found that while we his servants were so busy here and there. He had gone; and now our very uncertainty may be an indication that we are getting sure of Him again, sure of Him, not in possession but in paradox. For perhaps only in paradox can we have Him at all, and only in His unknowableness can He be known, and in our longing for His presence is He most truly present" (p. 32).

De waarheid ligt dus „tusschen „ja" en „neen"." De waarheid is op reis. Zij rijdt op de fiets. Als zij stilstaat valt zij om.

En wat een mooie brug maakt dit alles tusschen vrijzinnig en rechtzinnig. Dr Mackenzie zou nu best, vanwege zijn liefde voor de Gereformeerde traditie, het Gereformeerde element in een dogmatiek kunnen verzorgen, terwijl Dr Lewis het vrijzinnige element bijbracht. Is dit weer uit de lucht gegrepen? Och neen, het begin van zooiets is er al. Dr Mackenzie ziet de toekomst blijde tegemoet. De tijd zal nog eens aanbreken, dat de evolutionistische leer van „natuurlijke selectie" als een deel van de waarheid en de Bijbelsche leer van uitverkiezing als het andere deel van de waarheid zal worden beschouwd. „Perhaps the day may come also when the scientific view of natural selection and the New Testament doctrine of an election of grace may be seen to be both sides of God's activity, and not as horns of an inescapable dilemma. Not 'either — — or', but 'both — — and', Antinomies are not antagonisms' as the quaint author of the C o l l o q u i a P e r i p a t e t i c a said" (p. 80).

Nu zijn we er dan. De reis van het Arminiaansch-Gereformeerde naar het Barthiaansch-Gereformeerde is volbracht. De antinomieën zijn nu opgelost omdat men met alle *principia* der logica heeft afgerekend. In het middernachtelijk donker zijn alle koeien zwart. Het volmaakte licht in God is vanwege zijn overweldigende heerlijkheid met het eeuwig duister van het toevallige op één lijn gesteld. Het diepste irrationalisme van het moderne denken is door de Gereformeerde veste binnengehaald.

Dr Stevenson had te Princeton zijn vereenigingsplannen. Voor hem zijn de voorstanders evengoed als de tegenstanders van de „Auburn Affirmation" goed Gereformeerd. Door zijn toedoen is Dr Mackenzie, na de reorganisatie te Princeton in 1929, benoemd. Men zal nu verstaan hoe de vork in den steel zit. Waar de Arminiaansch-Barthiaansch-Gereformeerde Mackenzie woont mag zeker wel de Arminiaansch-Barthiaansch vrijzinnige Lewis een bezoek brengen en dan voorgaan in het gebed. Men bidt nu niet alleen vóór elkaar, maar ook mét elkaar. Dr Stevenson houdt ja ook veel van het Buchmanisme.

De Holland-Amerikalijn te N e w - Y o r k krijgt het nu wel druk. Is er nog ruimte in „het dierbaar plekske grond, waar eens mijn wieg op stond"? Ik geef om de procenten nu niet meer; de geldwaarde is ook al en o v e r a l relatief.

Dr C. VAN TIL.

DOLEANTIE-NUMMER.

We hebben niet kunnen vermoeden, dat de navraag naar dit nummer zóó groot zou zijn. De overgedrukte ex. zijn uitverkocht, zoodat we verdere aanvragers NIET MEER KUNNEN HELPEN. Herdrukken van dit nummer van 24 pagina's is te kostbaar.

DE UITGEVERS.

PERSSCHOUW

Prof. Lindeboom en de aanvangen van „Veldwijk".

Ds R. E. van Arkel schrijft in „Utr. Kerkb.":

Lindeboom had reeds in 1863 de stichtingen van Pastor Fliedner te Kaiserswerth bezocht, welk bezoek een diepen indruk op hem gemaakt had. Tien jaar later zag hij „Meerenberg", en vond daar leden der gemeente van Christus als patiënt; en het schokte hem dat zulken geen verzorging konden vinden overeenkomstig den eisch hunner bijzondere geestelijke behoeften. „Van dien dag af" — zegt hij zelf — „is het overtuiging bij mij geworden, dat de Kerk van Christus schuldig stond aan zwaar verzuim jegens de krankzinnigen, inzonderheid jegens hen, die den Naam des Heeren belijden". In zijn hart is toen eigenlijk „Veldwijk" al geboren. Maar het zou nog jaren duren vóór dit ideaal werkelijkheid werd. In dien tijd trok Lindeboom er op uit, om overal in het land zijn plannen geestdriftig te bepleiten; en menig oudere zal zich de samenkomsten nog herinneren waarin deze vurige van geest optrad. Op de Centrale Pastorale conferentie van 14 September 1883 gaven negentien mannen hun naam onder een woord, dat in het land voor deze zaak zou uitgaan; en 28 Januari 1886 is „Veldwijk" geopend.

Liberalen van 1886 en deskundigen van 1935 over „Veldwijk".

Uit hetzelfde artikel van Ds R. E. van Arkel:

En hoe heeft het liberalisme van die dagen „Veldwijk" ontvangen? Men leze het nu nog eens na vijftig jaren, en dan ziet men hoe achterlijk een richting kan zijn in haar neergang. „Eenige afgescheiden dominé's hebben te Utrecht een vergadering gehouden, om een gesticht voor krankzinnigen te openen, waarbij den patiënten de eisch zal gesteld worden, de Drie Formulieren van Eenigheid te onderteekenen", — zoo schreef een liberaal blad in die dagen. Wat zal er om die geestigheid gelachen zijn. Een ander, Dr Coronel, schreef dit: „Het is een opmerkelijk verschijnsel, dat juist die geloovige drijvers op kerkelijk en politiek gebied zich gedrongen hebben gevoeld, een toevluchtsoord te stichten voor krankzinnigen en zenuwlijders van hunne soort en partij, en dat zij daar die ongelukkigen willen genezen met dezelfde geneesmiddelen, die hunne kwaal hebben teweeg gebracht. Helaas, hun grootheidswaan zet zich zelfs voort in een stichting voor verbijsterden op Gereformeerden grondslag".

En wat schrijft nu in 1935 een Duitsch specialist op dit gebied, Dr Karl Hermkes, in een tijdschrift voor Psychiatrie? „Juist de op religieuze gronden en motieven opgebouwde genezings-paedagogiek heeft zich een zeer waardevol bestanddeel van onze ziekenverzorging bewezen; we hebben telkens weer ondervonden, dat zelfs zulke zieken, die in de maatschappij onverschillig of afwerend tegenover de religieuze dingen stonden, voor verstandige leiding en zielzorg dikwijls zeer toegankelijk zijn, en juist op deze wijze leeren zich aan te passen in een door den redelijken wil opgebouwde orde, en de spanning tusschen de eigen persoonlijkheid en hun opname in een hooger geheel op te heffen".

Ik denk weer aan het veelbesproken thema: „Jezus Christus en het cultuurleven". Neo-calvinistisch noemen ze dat tegenwoordig.

„Onbeschaamde N.S.B.-manieren".

Onder dit opschrift schrijft „N. Prov. Gr. Crt.":

Tijdens de herdenking van de Doleantie in het Concertgebouw te Amsterdam j.l. Vrijdag gehouden, had ook aan de perstafel plaats genomen de heer E. J. Roskam Hzn, secretaris van den Raad voor kerkelijke aangelegenheden vanwege de N.S.B., lid van de Geref. Kerk van Amsterdam-Z., schrijver van den schandelijken „Open brief aan onze Geref. volksgenooten", waarin over de hoofden van onze Geref. predikanten en met name van Prof. Dr K. Schilder, een groote hoeveelheid smaad en laster wordt uitgegoten. De heer Roskam had aan de perstafel plaats genomen voor de redactie van „Volk en Vaderland", hoewel hij geen perskaart als journalist bezit. Meerderen — o.a. verschillende predikanten en ook Prof. Schilder hebben de aanwezigheid van dezen verklager der broederen opgemerkt en ook aan de tafel van het comité bleef het niet onopgemerkt. Het is ons een raadsel, waarom men dezen zinjeur niet zonder meer bij de kraag heeft gepakt en buiten de zaal gezet. Het is maar goed, dat de heer Roskam niet zoo beroemd is, dat hij algemeen herkend werd, want dan zouden de aanwezigen zeker zijn verwijdering hebben verlangd. Menschen, die met den vijand heulen en die zich niet ontzien een rol te spelen, die we hier niet nader wenschen te kwalificeeren, behooren zeker niet in onze vergaderingen te worden geduld.

Wanneer in de N.S.B. een figuur meeliep, die de verachtelijke rol speelde, die de heer Roskam thans op zich heeft genomen, hij werd onmiddellijk gelijkgeschakeld!

Persvuil der N.S.B.

Hier volgen nog enkele persstemmen over het schandelijk bedrijf van den N.S.B.-er, den heer Roskam, die zich aanduidt als lid der Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid. Ds O. Bouwman constateert, daarover sprekende, dat de vijand eigen zwakheid verraadt, door zich aan alle argumentatie te spenen, en persoonlijke vijandschap, een Christen onwaardig, der wereld kond te doen. Ik geloof wel, dat het voor de toekomst het beste is, op deze dingen niet te reageeren, maar deze vlek in het leven van de Pers moet toch gesignaleerd. Deze persactie doet wel even zeer, wanneer men bedenkt, dat hier een lid der Geref. Kerk spreekt, maar overigens is het beter, dat men zich openbaart, en het masker aflegt, want openbaarheid der geesten zuivert de sfeer, en stelt het ambt voor een moeilijke, doch ook noodige taak, om de belijdenis van het wezen der kerk in daden om te zetten.

Dr L. v. d. Zanden in „Gron. Kb.":

Inderdaad, de N.S.B. ontmaskert zich zelf, ook door dien „Open Brief", waarmee een politiek blad zich mengt in kerkelijke zaken. De heer Roskam, gevolmachtigde van Mussert voor kerkelijke zaken, kan nog geen bevel uitvaardigen, dat wij zwijgen moeten, hij slaat nu alleen een meewarigen, klagenden toon aan, alsof het welzijn onzer kerken hem zeer ter harte gaat, maar de slag, de nationaal-socialistische slag van de politieke heeren in Duitschland, om zich in kerkelijke zaken te mengen, heeft hij reeds te pakken. Zijn begin doet vermoeden, dat hij eventueel ook het eind wel zou vinden. Den kerkeraad van Amsterdam-Zuid wensch ik in dezen getrouwheid.

Ds J. H. Jonker in „Geref. Kbl. v. N.-Br. en Limburg", na over den strijd van ondergeteekende tegen de N.S.B. gesproken te hebben:

Hij bestrijdt de N.S.B. zoo fundamenteel en principieel, dat er weinig anders ter verdediging overblijft dan onwaardig verweer. Voor 't operatie-lancet zijn alle spieren en zenuwen gevoelig-bang.

Persdebat.

In 1935 hebben we onder terugslag op wat „De Heraut" schreef, een artikel geschreven: „niet één bokje, maar de gansche kudde naar buiten". Dat artikel was m.i. toen noodig tegenover de o.i. door het blad aangenomen houding tegenover „Den Haag-West". Sedert dien heb ik nog niet kunnen ontdekken, dat deze houding zich wijzigde. Het is dáárom, dat ik hier telkens inzake het „persdebat" van den laatsten tijd verschillende auteurs citeer over een onderwerp dat ik anders waarschijnlijk zou hebben laten rusten.

Ds O. Bouwman schrijft in „Ons Kerkblad" (cl. Tiel) over ons blad:

In werkelijkheid zijn er honderden en duizenden, die niet alleen met instemming zijn reformatorische actie meeleven en deze in bijkans alle gevallen onderschrijven, doch ook worden meerderen en meerderen zich bewust, dat hier een taak ligt voor ALLE Gereformeerden, alle Christenen.

Arie van Maasdijk merkt op in „Geref. Kbl. v. Hoek v. Holland etc.":

Er gaat een zucht naar eenheid door alle levenspheren van wat zich noemt Christelijk Nederland.
Heel goed, heel best zelfs.
Maar alle eenheid is niet naar waarheid.
Een eenheid zonder waarheid is als een gezelschap, dat heel spoedig lijkt op een schare in Jezus' tijd, waaronder gemurmel kwam om zijnentwil.
Dat gemurmel kon een tijd worden gesmoord door een eenheidsdrijver van dezelfde categorie als Willem I was, die boven alles eenheid wilde en wiens werk op kerkelijk gebied niets anders dan verdeeldheid heeft gebracht.

Het was dan ook een zeer goede gedachte van Prof. Honig, toen hij bij de doleantieherdenking heenwees naar Filippenzen 2. Prof. Greijdanus geeft daarvan (korte verkl.) deze paraphrase:

I n d i e n e r d a n e e n i g e v e r m a n i n g i n C h r i s t u s is, d.w.z. indien gij dan waarlijk deel aan den Heere Christus hebt,... zoodat een beroep op de gemeenschap met Christus bij u iets vermag, en een vermaanwoord als in Zijnen naam noodzakelijk een goede uitwerking moet hebben; i n d i e n e r e e n i g e b e m o e d i g i n g, of opwekkende toespraak, d e r l i e f d e is, d.i. wanneer bij u heilige liefde aanwezig is tot den Heere en wie van Hem zijn, *en tot mij*; en i n d i e n e r e e n i g e g e m e e n s c h a p d e s G e e s t e s is, d.w.z. wanneer gij... d i e n G e e s t... niet wilt wederstaan, noch bedroeven; en i n d i e n e r e e n i g e b a r m h a r t i g h e i d e n o n t f e r m i n g is, d o e t m i j n e b l i j d s c h a p... v o l k o m e n w o r d e n, d a t g i j h e t z e l f d e b e d e n k t, d.w.z. uw denken en zinnen, vgl. 1 : 7, OP HETZELFDE RICHT, EN MET DEZELFDE ZAAK ZICH DOET BEZIGHOUDEN.

Dit laatste nu wordt dadelijk prijsgegeven, als men elkander loslaat in ernstige gevallen van meeningsverschil.

Ds B. A. Bos oordeelt in „Asser Kb.":

Het staat er met de N.S.B. slecht voor.
Zij wringt zich in allerlei bochten om zichzelf te rechtvaardigen.
Eerst kwam ze als een „brieschende leeuw". In een anonym, op breede schaal verspreid schrijven, werd Prof. Dr K. Schilder belasterd.
Nu komt „Volk en Vaderland" met een hoofdartikel en hierin tracht de N.S.B. zich te openbaren als een „engel des lichts".

Even later:

De bedoelde klacht biedt g e e n e n k e l a r g u m e n t. En niemand zal toch ontkennen kunnen, dat Prof. Dr Schilder wel argumenteerde.
Zoo is die klacht een symptoom van bedroevende zwakheid.
Ieder oordeele over een „Beweging", die een dergelijke strijdwijze kiest!

Ook dit nog:

Uit welk een mentaliteit het hoofdartikel geschreven is, blijkt voorts uit het feit, dat eerstens verschillende Gereformeerde predikanten met name worden genoemd en geprezen. Daarover zeg ik geen woord. Die Dienaren des Woords zullen voor zichzelf wel spreken en aan dezen „Gereformeerde" wel duidelijk maken, dat zij op zijn lof niet zijn gesteld. En voorts moeten enkele reeds-lang-gestorven Gereformeerde strijders voor de eer van God, de N.S.B.-zaak nog dienen.
Men moet maar durven.
God heeft het anders beschikt, en Zijn doen is enkel